

LESBRIEF

Oldemarkt

Inleiding

Beluister het verhaal van Taeke, Ymie, Betsy en Jaques. Bekijk ook de illustratie goed.

Dit is het waargebeurde verhaal van de familie Lubberts uit Oldemarkt en Ja'akov en Beckel Adler, in Nederland bekend als Jacques en Betsy en hun dochtertje Jacqueline. Meer dan 200 mensen dankten hun leven aan de inzet van Taeke en Ymie Lubberts, waaronder ruim 50 Joden.

Hoe moet het voor het gezin zijn geweest om steeds in angst te moeten leven? Om het leven van anderen te redden, kwam hun eigen leven in gevaar. Toch stond het redden van levens voor Taeke en Ymie voorop. Ze vingden niet alleen onderduikers op, ze zorgden er ook voor dat er voedselbonnen gestolen en uitgedeeld werden. Ook brachten ze illegale kranten rond.

Praat met de leerlingen over het gevaar dat dit met zich meebracht. Kunnen de leerlingen zich inbeelden dat ze voor dit verzetswerk een kogel konden krijgen?

Kijkvraag

Beschrijf de illustratie. Wat zie je allemaal? Wat voor sfeer heeft de illustratie? Wat voor gevoel geeft het beeld van de eenzame fietser met een Joodse onderduiker? Hoe zouden ze zich gevoeld hebben tijdens die nachtelijke fietsrit? Waarom zou de illustrator voor dit beeld hebben gekozen en niet voor een ander beeld? Vraag aan de leerlingen welk beeld zij zouden hebben gekozen? En waarom?

Tekenopdracht

Laat de leerlingen bij hun gekozen beeld een illustratie maken. Denk aan de sfeer, de spanning, de emoties en houdingen. Hang de illustraties op in de klas en bespreek de verschillende situaties uit het verhaal.

Schrijfpdracht

Laat de leerlingen een opstel schrijven over de nacht waarin Jacques achter op de fiets naar Oldemarkt werd gebracht. Beschrijf het verhaal vanuit de ik-vorm. Hoe voelde Jacques zich? Wat had hij aan? Beschrijf de geluiden van de nacht, het ratelen van de fiets, de bommenwerper in de lucht. Werd er gesproken onderweg? Laat de leerling helemaal in de huid van Jacques kruipen.

Verzet

Verzet kan groot maar ook klein zijn. Het rondbrengen van een verboden krant was al levensgevaarlijk. Het overvallen van het distributiecentrum om voedselbonnen te stelen, was helemaal link. Toch zit het verzet ook in hele kleine dingen. Dingen die misschien niet zo heldhaftig zijn als wat Taeke en Ymie deden. Verzet kan bijvoorbeeld ook zwijgen zijn, als je weet dat er onderduikers bij de burens zitten. Of dat je onderduikers wat extra eten brengt. Laat de leerlingen individueel in twee kolommen opschrijven welke vorm van verzet groot of klein is. Na afloop kunnen de leerlingen hierover praten. Is die scheidingslijn soms dun of niet?

Extra informatie

Jacques heeft rond 1990 zijn memoires in het IJvriet opgeschreven. In 2019 zijn deze in het Nederlands vertaald en uitgegeven met als titel 'VAN DROEFHEID NAAR VREUGDE, Van Hitlers duisternis naar het zonlicht over de Karmel'. Het boek is in 2022 bewerkt en uitgegeven onder de titel 'Toen het te gevaarlijk werd aan de Nieuwe Keizersgracht'. Het beschrijft zijn vlucht uit Neurenberg in 1933 tot de aankomst in Haifa in 1949, Israël. Uitgeverij Toetssteen. Met dank aan Harma Prinsen-de Vroome van de werkgroep Geschiedenis Steenwijker Joden van de Historische Vereniging Steenwijk.

Kennisvragen Tweede Wereldoorlog

Wat weten de leerlingen over de Tweede Wereldoorlog? Hiervoor kun je de volgende kennisvragen gebruiken. De antwoorden vind je op pagina 5.

1. Wanneer viel Duitsland Nederland binnen?

- A 30 april 1940
- B 10 mei 1940
- C 5 mei 1940

2. Hoe lang heeft het geduurd dat Duitsland Nederland veroverde?

- A 5 dagen
- B 1 dag
- C 14 dagen

3. Waarom gaf Nederland zich over?

- A De koningin ontvluchtte Nederland
- B De Duitsers waren overal
- C Rotterdam werd gebombardeerd en de Duitsers dreigden meer steden plat te gooien

4. Wat waren de eerste vormen van verzet?

- A Het dragen van een speldje van koningin Wilhelmina
- B Het leggen van bloemen bij monumenten
- C Het vieren van de verjaardagen van de koninklijke familie

5. Hoe zorgden de Duitsers ervoor dat het eten zo eerlijk mogelijk verdeeld werd?

- A Ze deelden het eten zelf uit
- B Door middel van voedselbonnen
- C Het kon ze niets schelen

6. Wat is een razzia?

- A Een razzia is een grootschalige jacht op een groep mensen
- B Een razzia is het grootschalig vermoorden van Joden, Roma en Sinti
- C Een razzia is het uit elkaar slaan van een demonstratie

7. Wat is een nazi?

- A Een oosters gerecht
- B Een tegenhanger van Hitler
- C Een aanhanger van het Nationaal Socialisme

8. Waarom gingen veel mannen in 1943 onderduiken?

- A Omdat ze moesten vechten met de Duitsers
- B Omdat ze moesten werken voor de Duitsers
- C Omdat ze bang waren voor de wreedheid van de Duitsers

9. Hoe kwam het verzet aan wapens?

- A Die kochten ze altijd zelf
- B Die ruilden ze voor fietsen en auto's van de Duitsers
- C Die wapens werden door Engelse vliegtuigen 's nachts gedropt

10. Het verzet heeft ook Duitse soldaten of mensen die met de Duitsers samenwerkten vermoord. Hoe reageerden de Duitsers hierop?

- A Kinderen werden massaal opgepakt en zonder ouders naar Kamp Westerbork gestuurd
- B Voedselbonnen werden niet meer uitgedeeld zodat mensen hongerleden
- C Huizen werden in brand gezet en willekeurige burgers werden doodgeschoten

Antwoorden kennisvragen Tweede Wereldoorlog:

1. B
 2. A
 3. C
 4. A, B en C zijn goed
 5. B
 6. A
 7. C
 8. B
 9. C
 10. C
-

Neem ook eens een kijkje op <https://www.struikelstenen.nl/>

Op Wikipedia vind je informatie over alle Joodse begraafplaatsen en oorlogsmonumenten in Steenwijkerland. Ga naar www.wikipedia.nl en zoek op de zoektermen: Joodse begraafplaatsen Steenwijkerland of oorlogsmonumenten Steenwijkerland.